

Posudek oponenta bakalářské diplomové práce

Diplomová práce Michaely Másílkové s názvem „Mezidruhové rozdíly v chování u vybraných zástupců podčeledi Callitrichinae“ má včetně 12ti stran příloh celkem 70 stran. Literární přehled je vskutku vyčerpávající, seznam literatury zahrnuje 92 položky.

Téma práce je vhodně zvoleno. Výhody a nevýhody vytváření mezidruhových asociací bývají zpravidla zkoumány jen v kontextu potravní kompetice a antipredačních strategií, nápad podívat se jestli takové soužití ovlivnilo i chování asociujících druhů je jistě zajímavý. Studium personality patří k aktuálním trendům a využití tohoto přístupu pro mezidruhová srovnání by teoreticky mohlo přinést nový pohled na věc. Práce nepostrádá ani praktický význam, tamarini a kalimika už patří k častým chovancům zoologických zahrad.

Po formální stránce je práce v pořádku, množství překlepů a formátolních nedostatků je snesitelné a neruší při čtení.

Práce sestává ze tří základních částí. V první, obecné části autorka rozebírá jednak obecné výhody a nevýhody mezidruhových asociací u pestré škály druhů, jednak koncept behaviorálních syndromů. Oceňuji autorčinu odvahu vrhnout se do kalných vod humanitních věd, a co hůř dokonce psychologie, a vynést odtud na světlo relativně stručnou a srozumitelnou definici konceptu behaviorálních syndromů, o které se práce opírá. Uznávám sice potřebu přizpůsobit se modernímu trendu i žargonu, ale tendence vyjadřovat jednoduché záležitosti maximálně složitým způsobem je pro čtenáře dost náročná a mnohdy zbytečná. Nemohu si ovšem pomoci, ale mám dojem, že se koncept behaviorálních syndromů propracoval ke stejnému pohledu na problematiku jako klasická evropská etologie.

Druhá část diplomové práce detailně rozebírá nejen socioekologii a chování studovaných druhů, ale i prakticky každý aspekt ovlivňující tvorbu mezidruhových asociací tamarinů. Autorka odvedla značný kus práce a shromáždila pečlivě všechny dostupné údaje, i když místy na úkor srozumitelnosti a přehlednosti. Některé kapitoly by zasloužily zkrátit nebo úplně vypustit. Autorka zde naráží na nedostatek dat, což neumožňuje objektivní srovnání asociujících a neasociujících druhů. Autorka přesto formuluje ke každému tématu hypotézu, ovšem jen jednu (oblíbenou) místo několika alternativních, jak by odpovídalo stavu znalostí.

Nepřesvědčila mě hypotéza v závěru kap. 6, str. 37. že druhy, které tvoří vícedruhové skupiny by mohly být agresivnější než druhy které je tvoří. Vycházíte ze srovnání jen čtyř druhů, z toho dva jsou zkoumány jen v zajetí a dva pouze v přírodě. Jak sama uvádíte, zjištěná frekvence agresivních interakcí je přímo ovlivněná velikostí skupiny a neasociující druhy byly drženy v mnohem větších skupinách. Presence a absence usmiřovacího chování je zde uvedena jen u dvou druhů, a to na vyvozování celkových závěrů naprosto nedostatečné. Pokud se mezidruhových asociací účastní vždy rozdílně velké druhy a při agresivních střetech vítězí vždy ten větší, jak uvádíte, tak by úroveň vnitrodruhové agrese neměla hrát zásadní roli. Vnitrodruhová a mezidruhová agresivita nemusí vůbec korelovat.

Dále prosím o vysvětlení věty na str. 32, 1. odst. “Potravní kompetice podle Porter (2001) v třídruhových skupinách je v důsledku nízké agrese v asociaci minimální”. Jak by mohla nízká agresivita redukovat potravní kompetici? Nemělo by to být spíše naopak?

Na str. 41 nahoře uvádíte předpoklad, že druhy, které tvoří asociace budou sociálněji než druhy, které je tvoří, protože tolerují přítomnost asociujícího druhu. Mezidruhová tolerance a socialita druhu však vůbec nemusí korelovat. Sociálněji druhy se soudruženějšími skupinami bývají často agresivnější a méně tolerantní k jiným skupinám vlastního druhu, ale mezidruhová tolerance s tím nemusí nijak souviset. Proč by asociující druhy nemohly být právě ty flegmatictější, méně sociální s volnějšími vazbami, které jim umožňují větší flexibilitu?

V kapitole popisující ekologické a reprodukční charakteristiky studovaných druhů by se dalo očekávat nějaký údaj o velikosti, resp. hmotnosti druhu. Až v samotném závěru kapitoly se dozví, že velikostní rozdíl hraje v mezidruhových asociacích zásadní roli. Nejzajímavější údaje se skrývají v tabulce skryté na konci příloh. Bohužel v ní opět chybí údaj o vytváření mezidruhových skupin, což čtenáři komplikuje srovnávání a úvahy. Práci by velice prospěly dvě přehledné tabulky, jedna s ekologickými a jedna s behaviorálními parametry zkoumaných druhů. Nebylo by snažší vzít dostupné socio-ekologické a behaviorální charakteristiky a zkusit udělat jednoduchou mnohorozměrnou analýzu? Ukázalo by se které druhy jsou si bližší a které parametry jsou za to zodpovědné. Takto by se dal vymezit vliv jednotlivých faktorů na mezidruhové rozdíly a podobnosti. Máte něco podobného v plánu?

Třetí část práce se zabývá návrhem metodiky sběru dat pro magisterskou práci a vytvořením etogramu. Tato část je kvalitně zpracovaná a nemám k ní vážnějších námitek, pouze by mě zajímalo s kterými druhy počítáte na pozorování? V etogramu postrádám kategorii sexuální chování, jednotlivé prvky jsou náhodně roztroušeny mezi sociální a afiliativní chování, přičemž kopulace do této kategorie rozhodně nepatří.

Práci by celkově prospělo zestručnění a zpřehlednění. Jednotlivé kapitoly by se měly více držet zadaného tématu, překrývají se. Kapitola "Závěr" neobsahuje téměř žádné relevantní údaje a omezuje se jen na formální konstatování o tom, že byly nalezeny mezidruhové rozdíly a byla vypracována metodika.

Přes uvedené připomínky práci hodnotím celkově kladně. Přináší komplexní přehled dosavadních poznatků a tvoří bezesporu kvalitní základ pro budoucí magisterskou práci, jak po teoretické, tak po metodické stránce. Nedostatek srovnávacích dat není jistě chybou autorky, ale spíše podnětem pro další bádání. Domnívám se proto, že práce splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci a doporučuji ji k obhajobě a ke kladnému hodnocení.

V Českých Budějovicích 29. května 2010

Věra Řičánková